باتىل ٴۇن قاتۋ

وتانىنىڭ تۇتاستىعىن قورعاۋدى ٴوزىمنەن باستايمىن

□ شينجياڭ تيانشان باتىس بولىك مەملەكەت مەنشىگىندەگى ورماندى باسقارۋ مەكەمەسى پارتكومىنىڭ ورىنباسار شۋجيى، مەكەمە باستىعى ٴمامتىمىن ابدۇللا

مەن شينجياڭدا تۋىپ، شينجياڭدا ەسەيگەن، پارتيانىڭ تالاي جىل ماپەلەۋىنەن وتكەن از ۇلت كادرىمىن. ۇيرەنۋدەن قىزمەتكە دەيىن باستان - اياق پارتيا ۇيىمىنىڭ قامقورلىعىنا يە بولىپ، پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ از ۇلت كادرلارىنا دەگەن مول قامقورلىعىن تەرەڭ سەزىندىم، جۇڭحۋا ۇلتى ۇلى شاڭىراعىنىڭ مەيىرىن سەزىندىم.

شينجياڭدىق رەتىندە، ٴبىز تۇرمىسىمىزدا شاعىن جاتاعان ۇيدەن كەڭ عيماراتقا دەيىنگى، ويلى - شۇڭقىر توپىراق جولدان شار تارابقا تۇتاسقان جوعارى قارقىندى تاس جولعا، اسفالت جولعا دەيىنگى، شەت - شەكسىز ٴشول دالادان جاسىل جەلەك جامىلۋعا دەيىنگى وزگەرىستى باستان كەشىرىپ، مىندەتتى وقۋ - اعارتۋ، ەمدەۋ قامتاماسىزدىعى، تۇرعىن ٴۇي قوسىمشا قاراجاتى سياقتى حالىققا ٴتيىمدى ناقتى ساياساتتاردان يگىلىكتەندىك، وسىلارعا كۋا بولعاندىقتان جانە باستان كەشىرگەندىكتەن دە، مەن ٴوزىمدى ماپەلەپ وسىرگەن قۇتتى مەكەندى ٴتىپتى دە تەرەڭ سۇيەمىن، پارتيا مەن مەملەكەتكە ٴتىپتى دە العىس ايتامىن.

حاباردان امەريكا پارلامەنتىنىڭ ايتىلمىس شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا" ماقۇلداعاندىعىن كوردىم. بۇل "زاڭ جوبا" جۇڭگو شينجياڭىنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىنا قاساقانا جالا جاۋىپ، جۇڭگونىڭ ۇشقارىلىقتى الاستاۋ جانە لاڭكەستىككە سوققى بەرۋدەگى قۇلشىنىسىنا ورشەلەنە كۇيە جاعىپ، جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىنا سۇرقيالىقپەن شابۋىل جاساپ، حالىقارالىق زاڭ مەن حالىقارالىق قاتىناستىڭ نەگىزگى ولشەمىنە اۋىر قايشىلىق جاساپ، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە اۋىر كيلىكتى. ٴاربىر جۇڭگولىق تۇگەلدەي بۇعان قاتتى كەكتەنەدى، باتىل قارسى تۇرادى.

شينجياڭ ەجەلدەن بەرى جۇڭگو تەرريتورياسىنىڭ ايىرىلماس ٴبىر بولىگى. ۇزاق ۋاقىتتان بەرى، امەريكاداعى كەيبىر ساياساتپازدار "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"تىڭ شينجياڭدا تۋدىرعان زورلىق ارەكەتتەرىن كورسە دە كورمەسكە سالىپ، زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىكتىڭ قاتەرىنە ۇشىراعان شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ باس اماندىعىن مۇلدە كاپەرىنە المادى، ال، قازىر ايتىلمىس "زاڭ جوبا" ارقىلى "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"كە بولىسىپ، دەم بەرۋگە ۇرىندى، بۇل امەريكاداعى كەيبىر ساياساتپازدار مەن جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ ايتىلمىس "شينجياڭ ماسەلەسى"نەن پايدالانىپ جۇڭگونى شاۋجايلاۋ، بولشەكتەۋ قيالىنا سالىنعان سۇرقيا نيەتىن ايپاراداي اشىپ كورسەتتى.

شينجياڭ جۇڭگونىڭ شينجياڭى، ۇيعۇر ۇلتى جۇڭحۋا ۇلتى ۇلى شاڭىراعىنىڭ ٴبىر مۇشەسى، ەلىمىزدىڭ ۇلتتار قاتىناسىنا ىرتكى سالماق بولعان، ەلىمىزدىڭ دامۋىن شاۋجايلاماق بولعان ٴارقانداي قاسكۇنەمدىك تۇگەلدەي، ٴسوز جوق، ساتسىزدىككە ۇشىراۋ تاعدىرىنا تاپ بولادى، اقىرىندا تاريحتىڭ مازاعىنا قالادى. جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ وتانىنىڭ تۇتاستىعىن، ۇلتتار ىنتىماعىن قورعاۋ ەركى بولاتتاي بەرىك، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋ قادامىن ەشكىم توسا المايدى.

شينجياڭعا ساياتىن ماسەلە استە ادامدىق ۇقىق، ۇلت، ٴدىن ماسەلەسى ەمەس، قايتا زورلىقشى كۇشكە، لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ مەن بولشەكتەۋشىلىككە قارسى تۇرۋ ماسەلەسى. شينجياڭ كەزىندە ۇشقارىلىقتىڭ، زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك ارەكەتتەردىڭ زالالىنا تەرەڭ ۇشىراعان. قاتاڭ جاعداي الدىندا، شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا اۆتونوميالى رايون زاڭ بويىنشا زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارىنا سوققى بەرۋمەن بىرگە، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ قىزمەتىن بەلسەندىلىكپەن ىلگەرىلەتۋدى، ەكونوميكانىڭ دامۋىن، ۇلتتار ىنتىماعىن جانە قوعامنىڭ جاراسىمدىلىعىن، ورنىقتىلىعىن ۇزدىكسىز جەبەۋدى قامتىعان قاينارىنان جونگە سالۋعا دا ٴمان بەردى. بۇل شارالار شينجياڭدا 3 جىل زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارىنىڭ (وقيعا) تۋىلماۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، شينجياڭداعى 25 ميلليون ٴار ۇلت حالقىنىڭ جاپپاي قولداۋىنا يە بولدى، الەمدىك لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ ىستەرىنە دە بەلسەندى ۇلەس قوستى. ٴىس جۇزىندىك مىنانى دالەلدەدى: شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ كۇرەسىن ورىستەتۋى مەملەكەتتى زاڭمەن جونگە سالۋ رۋحى مەن تالابىنا ۇيلەسەدى ٴارى حالىقارالىق قوعامنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ كۇرەسىنىڭ ماڭىزدى قۇرامداس ٴبولىمى، بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمىنىڭ لاڭكەستىككە سوققى بەرۋ، نەگىزگى ادامدىق ۇقىقتى قورعاۋ باس ماقساتى مەن پرينسيپىنە ۇيلەسەدى.

حالىقارالىق قوعام جۇڭگو ۇكىمەتىنىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ ساياساتىنا جاپپاي بەلسەندى باعا بەردى. بيىل 3 - ايدا ٴىسلام سەلبەستىك ۇيىمى سىرتقى ىستەر مينيسترلەر القالار كەڭەسى قاۋلى ماقۇلداپ، جۇڭگونىڭ مۇسىلمان قاۋىمىنا قامقورلىق جاساعان قۇلشىنىسىن القادى. 7 - ايدا 50دەن استام مەملەكەتتىڭ جەنەۆادا تۇراقتى تۇراتىن ۋاكىلدەرى بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى ادامدىق ۇقىق القالار كەڭەسىنىڭ ٴتوراعاسى مەن ادامدىق ۇقىق جوعارى دارەجەلى ارنايى قىزمەتكەرلەرىنە بىرلەسىپ حات جازىپ، جۇڭگونىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ قىزمەتىندە ادامدىق ۇقىقتى قۇرمەت ەتكەندىگىن جانە ونى قامتاماسىزداندىرعاندىعىن بەلسەندى باعالادى. 10 - ايدا 60تان استام مەملەكەت 74 - كەزەكتى بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى قۇرىلتايى 3 - كوميتەتىنىڭ ٴماجىلىسى كەزىندە جابال ٴسوز سويلەپ، جۇڭگو شينجياڭىنىڭ وراسان زور ادامدىق ۇقىق ىلگەرىلەۋشىلىگىن القادى. بۇلاردىڭ بارلىعى امەريكا جاقتىڭ شينجياڭعا ساياتىن ماسەلەنى سان - ساققا جۇگىرتۋىنىڭ شىندىققا بۇكىلدەي قايشى ەكەندىگىن، حالىقارالىق قوعامنىڭ نەگىزگى اعىمدىق جۇرت اۋانىنا بۇكىلدەي قايشى ەكەندىگىن پارمەندى دالەلدەدى.

جۇڭگو زاڭمەن جونگە سالىناتىن مەملەكەت، زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك ارەكەتتەرىنە سوققى بەرۋ بارىسىندا، باستان - اياق شىندىقتى نەگىز، زاڭدى ولشەم ەتۋگە تاباندى بولىپ، قاتاڭ تۇردە «جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ نەگىزگى زاڭى»نىڭ، «جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ قىلمىستىق ىستەر زاڭى»نىڭ، «جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ قىلمىستىق ىستەر ارىز - شاعىم زاڭى»نىڭ، «جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ زاڭى»نىڭ قاتىستى بەلگىلەمەلەرى بويىنشا جۇرگىزىپ، زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارىنا سوققى بەرۋ مەن ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسىز ەتۋدى ۇشتاستىرىپ، زاڭ بويىنشا از ساندى اۋىر زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستارىنا قاتاڭ سوققى بەرۋگە، از ساندى لاڭكەستىك ۇيىمى تىرەكتى ەلەمەنتتەرى مەن لاڭكەستىك ارەكەت قىلمىستىلارىن قاتاڭ جازالاۋعا، ازاماتتاردىڭ نەگىزگى ادامدىق ۇقىعىنىڭ لاڭكەستىك پەن ۇشقارىلىقتىڭ زالالىنا ۇشىراۋىنا ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىز ەتۋگە ٴمان بەرۋمەن بىرگە، قاينارىنان جونگە سالۋعا دا ٴمان بەرىپ، كومەكتەسۋ - سۇيەمەلدەۋ، تاربيەلەۋ ارقىلى شەبەرلىك ۇيرەتىپ، باسىم كوپ ساندى زاڭعا قايشى جەڭىل قىلمىس وتكىزگەن ادامداردى ەڭ جوعارى شەكتە ىنتىماقتاستىرىپ، تاربيەلەپ، قۇتقارىپ، ولاردىڭ لاڭكەستىك پەن ۇشقارىلىقتىڭ تاعى ٴبىر زيانكەستىگىنە ۇشىراۋىنا جانە قۇربانى بولۋىنان ساقتاندى، استە امەريكا جاق ايتقان "از ۇلتتاردىڭ ادامدىق ۇقىعىنا قول سۇعۋ" ماسەلەسى ەمەس.

جۇڭگو ۇكىمەتى مەن حالقىنىڭ مەملەكەتتىڭ يەلىك ۇقىعىن، حاۋىپسىزدىگىن، دامۋ مۇددەسىن قورعاۋ بەكىمى مىزعىمايدى. امەريكا جاقتىڭ شينجياڭعا ساياتىن ماسەلەدەن پايدالانىپ، جۇڭگونىڭ ۇلت قاتىناسىنا ىرتكى سالۋعا، شينجياڭنىڭ گۇلدەنۋىن، ورنىقتىلىعىن بۇلدىرۋگە، جۇڭگونىڭ دامۋىن، زورايۋىن شاۋجايلاۋعا ۇرىنۋ قاسكۇنەمدىگىنىڭ ىسكە اسۋى مۇلدە مۇمكىن ەمەس.

جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسى قۇرىلعان 70 جىلدان بەرى، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى بىرگە ىنتىماقتاسا كۇرەس جاساۋ، كوركتى مەكەندى بىرگە قۇرۋ بارىسىندا، تەرەزەسى تەڭ، ىنتىماقتى، قارايلاسىمدى، جاراسىمدى سوتسياليستىك ۇلت قاتىناسىن جانە ٴوزارا قۇرمەت ەتەتىن، بەرەكەلى ٴدىن قاتىناسىن قالىپتاستىردى، دامىتتى جانە بەكەمدەدى. بۇگىنگى تاڭداعى شينجياڭ ەكونوميكاسى ٴۇرتىس دامىعان، قوعامى جاراسىمدى، ورنىقتى بولعان، حالىق تۇرمىسى ۇزدىكسىز جاقسارعان، ٴدىنى تاتۋ، ۇيلەسىمدى بولعان، ٴار ۇلت حالقى انارداي دانىندەي تىعىز ىنتىماقتاسقان تاريحتاعى ەڭ جاقسى گۇلدەنۋ، دامۋ مەزگىلىندە تۇر. ٴبىزدىڭ ەشقانداي كۇشتىڭ كوركتى شينجياڭنىڭ العا باسۋ قادامىن بوگەي المايتىندىعىنا سەنىمىمىز كامىل!

مەن ٴار ۇلت حالقىنىڭ جان سارايىنىڭ قوعامنىڭ ورنىقتىلىعىنا، گۇلدەنۋىنە، دامۋىنا دەگەن تىلەككە تولى ەكەندىگىنە سەنەمىن؛ مەن ٴار ۇلت حالقىنىڭ شينجياڭنىڭ جاراسىمدىلىعىنىڭ، گۇلدەنۋىنىڭ ٴبۇلىنۋىن كورگىسى كەلمەيتىندىگىنە ابدەن سەنەمىن؛ مەن ىنتىماعى جاراسقان ٴار ۇلت حالقىنىڭ ەشقانداي جاۋ كۇشكە شينجياڭعا تابان تىرەيتىن وراي بەرمەيتىندىگىنە كامىل سەنەمىن. شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىندا جاراسىمدى، گۇلدەنگەن شينجياڭ قۇراتىن، ٴوزىمىز قىزۋ سۇيەتىن وسى قۇتتى مەكەندى بەرىك قورعايتىن قابىلەت بار.

وڭتۇستىك شينجياڭداعى كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋدىڭ ٴبىرىنشى شەبىندە شايقاس جاساپ جاتقان پارتيالى كادر رەتىندە، مەن، ٴسوز جوق، تۇرعىم بەرىك بولىپ، ۇلكەن دۇرىس پەن ۇلكەن بۇرىس الدىندا ۇلتتىق بولشەكتەۋشىلىككە باتىل قارسى تۇرىپ، وتانىنىڭ تۇتاستىعى مەن قوعام ورنىقتىلىعىن قورعاپ، "ەكىبەتكەيلىك"تى، "ەكىبەتكەيلەر"دى باتىل اشكەرەلەيمىن. بۇكىل ىنتا - پەيىلىمەن حالىق ٴۇشىن قىزمەت ەتۋ باس ماقساتىن ورىناتىپ، يدەيادا حالىق ٴۇشىن ىستەپ، ارەكەتتە ناقتى بولامىن. اسىرەسە، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ قىزمەتىندە بۇقارانىڭ تۇرعىسىندا تۇرىپ ماسەلەنى ويلاپ، قىزمەتتەردى تاباندىلىقپەن ورىستەتىپ، حالىق ەڭ كوڭىل ٴبولىپ وتىرعان، ەڭ تىكە، ەڭ رەال مۇددە ماسەلەسىن يگەرىپ، قامقورلىقتى ەڭ قاجەت ەتكەن شوعىردى يگەرىپ، ٴىستى ىسكە جالعاپ تىندىرعاندا عانا حالىقتىڭ كوڭىل تورىنەن ورىن الا الامىز.

وتباسىنىڭ ٴبىر مۇشەسى رەتىندە، مەن ۇيدەگىلەردى باستاماشىلىقپەن جاقسى ۇلگى بولىپ، ۇيدەگىلەردى كوندەلىكتى تۇرمىستا ۇلتتار ىنتىماعىنا ٴتيىمدى ٴسوزدى كوپ ايتۋعا، ۇلتتار ىنتىماعىنا ٴتيىمدى ٴىستى كوپ ىستەۋگە تاربيەلەپ، جەتەكتەپ، تاماشا وتباسى ستيلىن قۇلشىنا قالىپتاستىرامىن. ٴوزىمنىڭ وڭ ەنەرگيام ارقىلى توڭىرەكتەگى ادامداردى اسەرلەندىرىپ، ولارعا ىقپال ەتىپ، جەتەكتەپ، ۇلتتار ىنتىماعى مەن قوعام ورنىقتىلىعىن بىرگە قورعايمىن.

پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ جاقسى ساياساتى حالىق بۇقاراسىنا باقىتتى تۇرمىس سىيلادى، ٴبىز بىرەۋلەردىڭ وسى وڭاي - وسپاق قولعا كەلمەگەن باقىتتى تۇرمىسىمىزدى بۇلدىرۋىنە جول قويمايمىز. ٴبىز شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، اۆتونوميالى رايوندىق پارتكومنىڭ ىنتىماقتاستىرا باستاۋىندا، بۇكىل شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ پارمەندى قولداۋىندا، لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ كۇرەسىنىڭ جەڭىسىنە باتىلدىقپەن قول جەتكىزەمىز. شينجياڭنىڭ ەرتەڭى، ٴسوز جوق، ٴتىپتى دە تاماشا بولادى!

شينجياڭنىڭ جاراسىمدى، ورنىقتى اسا تاماشا جاعدايىن باتىل قورعايمىن

(باسى 1 - بەتتە)

بۇل رەتتە ولار باياعى سايقالدىعىنا باسىپ، وزدەرىنىڭ ادامدىق ۇقىق جانە دەموكراتيا ماسەلەسىندەگى بارىپ تۇرعان كولگىرلىگىن جانە ايتىلمىس "شينجياڭ ماسەلەسى" دەگەندى جەلەۋ ەتىپ جۇڭگونىڭ دامۋىن شاۋجايلاماق بولعان سۇرقيا نيەتىن ايپاراداي اشىپ كورسەتتى. شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋدىڭ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋدىڭ ٴبىرسىپىرا ساقتانۋ سياقتى شارالارىن زاڭ بويىنشا قولدانۋى ــ شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ حاۋىپسىزدىگى مەن ادامدىق ۇقىعىن قورعاۋ ٴۇشىن بولىپ وتىر، ال امەريكا جاق مۇنى كورسە دە كورمەسكە سالىپ، ونىمەن قويماي اۋزىنا كەلگەنىن كوكىپ، بىلگىرسىپ، "ادامدىق ۇقىق"تى قورعاۋدى جەلەۋ ەتىپ، شينجياڭنىڭ ورنىقتىلىعىن ٴبۇلدىرۋ، جۇڭگونىڭ دامۋىن شاۋجايلاۋ ارەكەتىمەن اينالىسىپ اۋرە بولۋدا!

لاڭكەستىك، ۇشقارىلىق ــ ادامزات قوعامىنىڭ ورتاق جاۋى!

شينجياڭعا ساياتىن ماسەلەلەر استە ادامدىق ۇقىق، ۇلت، ٴدىن ماسەلەسى ەمەس، قايتا زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە بولشەكتەۋشىلىككە قارسى تۇرۋ ماسەلەسى بولىپ تابىلادى. وتكەن عاسىردىڭ 90 - جىلدارىنان 2016 - جىلدىڭ سوڭىنا دەيىن شەكارا ٴىشى - سىرتىنداعى ۇلتتىق بولشەكتەۋشى كۇشتەر، ٴدىني ۇشقارى كۇشتەر، زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك كۇشتەر شينجياڭدا نەشە مىڭ زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك دەلو (وقيعا) جوسپارلاپ جانە ۇيىمداستىرىپ، اتقارىپ، قىرۋار جازىقسىز بۇقارا زيانكەستىككە ۇشىرادى، نەشە جۇزدەگەن قوعام حاۋىپسىزدىگى حالىق ساقشىسى جۇمىس ۇستىندە قۇربان بولدى، بۇل شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ ٴومىرى مەن مال - مۇلكىنىڭ حاۋىپسىزدىگىنە ەرەكشە زور قاتەر ٴتوندىرىپ، ادامزاتتىڭ ار - نامىسىن اۋىر اياق استى ەتتى ٴارى شينجياڭنىڭ ەكونوميكاسىنىڭ دامۋى مەن قوعامنىڭ العا باسۋىنا بارىنشا بوگەت بولدى. شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"تىڭ شەكتەن اسقان قىلمىسىنا ايىرىقشا كەكتەنىپ، قاتتى وشىگىپ وتىر. كانە، ايتىڭدارشى، لاڭكەستىكتىڭ، ۇشقارىلىقتىڭ ەسىرۋىن، ٴورشۋىن كورمەسكە سالىپ، ونىڭ زورلىق - زومبىلىعىنا قايسى مەملەكەت، قايسى ۇكىمەت ٴتوزىپ تۇرماق؟

لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ كۇرەسىنىڭ قاتاڭ دا كۇردەلى جاعدايى الدىندا، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ كۇشتى ۇندەۋى الدىندا، شينجياڭ ٴىس جۇزىندىك جاعدايدى تياناق ەتىپ، «جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ زاڭى»، «شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونىنىڭ ‹جۇڭحۋا حالىق رەسپۋبليكاسىنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ زاڭى› اتقارۋ ٴادىسى»، «شينجياڭ ۇيعۇر اۆتونوميالى رايونىنىڭ ۇشقارىلىقتى الاستاۋ ەرەجەسى» سياقتى زاڭ، زاڭ ەرەجەلەرگە نەگىزدەلىپ، زاڭ بويىنشا كاسىپتىك شەبەرلىككە تاربيەلەۋ - باۋلۋ ورتالىعىن قۇرىپ، ٴدىني ۇشقارى يدەيامەن جۇعىمدالعان، زاڭعا قايشى جەڭىل قىلمىس وتكىزگەن تاربيەلەنۋشىلەرگە زاڭ بىلىمدەرىن، مەملەكەتتە ٴبىر تۇتاس قولدانىلاتىن ٴتىل - جازۋ جانە كاسىپتىك شەبەرلىك ۇيرەتتى. تاربيەلەۋ - باۋلۋ ورتالىعىندا تاربيەلەنۋشىلەر مەرزىمدى ۋاقىتتا ۇيلەرىنە قايتىپ تۇرادى، جۇمىسى بولسا رۇقسات سۇراۋىنا بولادى، تاربيەلەنۋشىلەردىڭ حابارلاسۋ ەركىندىگى دە بار، ٴار ۇلتتىڭ عۇرىپ - ادەتى جانە ٴوز ۇلتىنىڭ ٴتىل - جازۋىن قولدانۋ ۇقىعى تولىقتاي قامتاماسىز ەتىلگەن. قازىر "ٴۇشتى ۇيرەنىپ، ٴبىردى الاستاۋ"عا قاتىناسقان تاربيەلەنۋشىلەر تۇگەلدەي وقۋ تاۋىسىپ، ۇكىمەتتىڭ كومەگىندە تۇراقتى جۇمىسقا ورنالاسىپ، ايتاقالىسىن تابىس تاۋىپ وتىر، تۇرمىس ساپالارى دا جوعارىلادى، كوپتەگەن وتباسىلاردان ٴبىر ادام جۇمىستانىپ، بۇكىل وتباسى كەدەيلىكتەن ارىلىپ، باقىتتى تۇرمىس كەشىرۋدە. ٴبىراق امەريكاداعى كەيبىر ساياساتپازدار ادامدىق ۇقىق ماسەلەسىندە قوس ولشەم قولدانىپ، اق پەن قارانى شاتاستىرىپ، شىندىقتى بۇرمالاپ، ٴبىزدى تاربيەلەنۋشىلەردىڭ ادامدىق ۇقىعىنا سۇعاناقتىق جاسادى دەپ جازعىردى، بۇل دەگەنىمىز بارىپ تۇرعان ساندىراق. امەريكاداعى اناۋ ساياساتپازدار تاربيەلەۋ - باۋلۋ ورتالىعىنداعى تاربيەلەنۋشىلەردىڭ بارلىعىنىڭ ۇشقارى يدەيانىڭ ازدىرۋىنا جانە ايتاقتاۋىنا ۇشىراعان ادامدار ەكەندىگىن، ولاردى ٴوز بەتىمەن قويا بەرسە زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك قىلمىستىق بارسا كەلمەس جولىنا تۇسەتىندىگىن، وسى ٴۇشىن، ٴتىپتى، ٴومىرىن بوداۋعا بەرۋى مۇمكىن ەكەندىگىن بىلمەي وتىر ما، ادامدىق ۇقىقتى قامتاماسىز ەتۋ دەگەن وسى ما سوندا؟

قازىرگە دەيىن شينجياڭدا ٴۇرتىس 3 جىل زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك دەلو (وقيعا) تۋىلمادى. ورنىقتىلىقتىڭ پايداسىنىڭ ۇزدىكسىز جارىققا شىعۋىنا مەڭزەس، شينجياڭنىڭ ەكونوميكاسى جەدەل دامىپ، قوعامى جاراسىمدى، ورنىقتى بولىپ، جۇمىستاندىرۋ، وقۋ - اعارتۋ، ەمدەۋ، قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ سياقتى حالىققا ٴتيىمدى ٴتۇرلى ينجەنەريالار تىڭ ناتيجەگە قول جەتكىزىپ، ٴار ۇلت حالقىنىڭ تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزىمى كورنەكتى كوتەرىلدى. شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋدا، ورنىقتىلىقتى قورعاۋدا قولدانعان شارالارىن ٴار ۇلت حالقى شىن جۇرەكتەن قۇۋاتتاپ، جاپپاي القاپ وتىر. كانە، ايتىڭدارشى! ەگەر "ٴۇش ٴتۇرلى كۇش"كە قاتاڭ سوققى بەرمەسەك، ونىڭ قۇتىرعان اپتىعىن باسپاساق، ٴومىر ٴسۇرۋ كەڭىستىگىن تارىلتپاساق، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ بۇگىنگى باقىتتى تۇرمىسى بولار ما ەدى؟

شينجياڭ ــ جۇڭگو تەرريتورياسىنىڭ ايىرىلماس ٴبىر بولىگى، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ قۇرامداس بولىگى. شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى، ٴسوز جوق، قىراعىلىقتى ارتتىرىپ، امەريكاداعى اناۋ ساياساتپازداردىڭ شينجياڭعا ساياتىن ماسەلەلەردەن پايدالانىپ، جۇڭگونىڭ ۇلت قاتىناسىنا ىرتكى سالماق، شينجياڭنىڭ گۇلدەنۋىن، ورنىقتىلىعىن بۇلدىرمەك، جۇڭگونىڭ دامۋىن، زورايۋىن شاۋجايلاماق بولعان سۇرقيا قاسكۇنەمدىگىن جىعا تانۋى كەرەك. از ۇلت پارتيالى كادرى رەتىندە، مەن بايىپتىلىقپەن بىلاي دەپ ۋادە بەرەمىن: شينجياڭعا جالا جاباتىن، كۇيە جاعاتىن، مەملەكەتتى بولشەكتەۋگە ۇرىناتىن بارلىق ٴىس - ارەكەتتەرگە قارسى ايقىن تۋ ۇستاپ كۇرەس جۇرگىزىپ، شينجياڭعا ساياتىن ماسەلەلەردى جەلەۋ ەتىپ، جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە كيلىگەتىن ارەكەتتەرگە قارسى كۇرەس جۇرگىزىپ، ىنتىماقتى، جاراسىمدى، گۇلدەنگەن، باي، وركەنيەتتى، العا باسقان، تىنىش ٴومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشكەن جۇڭگوشا سوتسياليستىك شينجياڭ قۇرۋ ٴۇشىن ۇلەس قوسۋعا قۇلشىنامىن!

شينجياڭدى بىلىقتىرۋعا ۇرىنعان ٴارقانداي قاسكۇنەمدىكتىڭ ٴبارى ىسكە اسپايدى

□ ۇلۇقشات اۋداندىق پارتكومنىڭ ورىنباسار شۋجيى، اۋدان اكىمى سيار قالان

جۋىقتا امەريكا پارلامەنتى قاۋىم پالاتاسى ايتىلمىس شينجياڭعا ساياتىن "زاڭ جوبا" ماقۇلدادى، بۇل جۇڭگونىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كيلىككەندىك، حالىقارالىق زاڭدى جانە حالىقارالىق قاتىناستىڭ نەگىزگى ولشەمدەرىن اۋىر دارەجەدە اياققا تاپتاعاندىق. وسى "زاڭ جوبا" شىندىقپەن ساناسپاي، اق پەن قارانى شاتاستىرىپ، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ شىنايى سەزىمىن ەلەڭ قۇرلى كورمەي، تيانشاننىڭ تۇستىگى مەن تەرىستىگىندە تۋىلعان وراسان زور وزگەرىستەردى ەلەڭ قۇرلى كورمەي، شينجياڭنىڭ تىنىش تا بەرەكەلى، گۇلدەنىپ دامىعان تاماشا جاعدايىن ەلەڭ قۇرلى كورمەي، شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق جاعدايىنا ورشەلەنە شابۋىلداپ، امەريكا جاقتىڭ مۇلدە تومەنگى شەگى جوق قوس ولشەمى مەن جالعان دا جەكسۇرىن زورەكەرلىك لوگيكاسىن تاعى ٴبىر رەت ايپاراداي اشىپ كورسەتتى. شينجياڭدا تۇرمىس كەشىرىپ قىزمەت ىستەگەن از ۇلت پارتيالى كادر رەتىندە، شينجياڭنىڭ ورنىقتىلىعى مەن دامۋىنىڭ قاتىناسۋشىسى، باستان وتكەرۋشىسى، كۋاگەرى جانە يگىلىگىنە كەنەلۋشىسى رەتىندە، مەن مۇنى قاتاڭ جازعىرامىن جانە باتىل قارسى تۇرامىن!

وتكەن عاسىردىڭ 90 - جىلدارىنان وسى عاسىردىڭ باسىنا دەيىن شينجياڭدا زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك دەلولارى (وقيعا) ٴجيى تۋىلىپ، ٴار ۇلت حالقىنىڭ ٴومىرى مەن مال - مۇلىك حاۋىپسىزدىگىن بارىنشا زيانداپ، ٴار ۇلت جۇرتشىلىعىنىڭ نەگىزگى ادامدىق ۇقىعىنا اۋىر قاتەر ٴتوندىردى. لاڭكەستىكتىڭ، ۇشقارىلىقتىڭ رەال حاۋپى الدىندا، شينجياڭ باتىل شارا قولدانىپ، زاڭ بويىنشا لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ كۇرەسىن ورىستەتىپ، زورلىقشى كۇش، لاڭكەستىك ارەكەتتەرىنىڭ كوپ تۋىلۋ، ٴجيى تۋىلۋ جاعدايىن ٴونىمدى تۇردە شاۋجايلاپ، شينجياڭنىڭ قوعام ورنىقتىلىعى مەن ٴار ۇلت جۇرتشىلىعىنىڭ ٴومىرى مەن مال - مۇلكىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن پارمەندى قورعاپ، ٴار ۇلت حالىق جۇرتشىلىعىنىڭ ٴومىر ٴسۇرۋ ۇقىعى، دامۋ ۇقىعى سياقتى نەگىزگى ۇقىقتارىن ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىزداندىرىپ، شينجياڭداعى 25 ميلليون ٴار ۇلت حالقىنىڭ جاپپاي قولداۋىنا يە بولىپ، حالىقارالىق لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ ىستەرىنە ماڭىزدى ۇلەس قوستى. ٴىس جۇزىندىك مىنانى دالەلدەدى: لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ جانە ۇشقارىلىقتى الاستاۋ كۇرەسىن زاڭ بويىنشا ورىستەتۋ لاڭكەستىككە سوققى بەرۋدەگى ادىلەتتىلىكتى اسقاقتاتىپ، شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ حاۋىپسىزدىككە دەگەن كوكەيتەستى تىلەگىن قاناعاتتاندىرىپ، قوعامنىڭ جاراسىمدىلىعىن، ورنىقتىلىعىن قورعادى، بۇل شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ ٴتۇبىرلى مۇددەسىنە ۇيلەسەدى.

شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى بىرگە ىنتىماقتاسا كۇرەس جاساپ، كوركتى مەكەندى بىرگە كوركەيتۋ ۇردىسىندە تەپە - تەڭ، ىنتىماقتى، ٴوزارا قارايلاسىمدى، جاراسىمدى سوتسياليستىك ۇلت قاتىناسىن بەكەمدەدى جانە دامىتتى. شينجياڭنىڭ تىنىش تا بەرەكەلى، گۇلدەنىپ دامىعان تاماشا جاعدايى وڭاي - وسپاق قولعا كەلگەنى جوق، ٴار ۇلت حالقى بارىنشا ايالايدى، قابات قاستەرلەيدى، سىرتقى كۇشتەردىڭ كولدەنەڭنەن كيلىگۋىنە استە جول بەرمەيدى. تاياۋ جىلداردان بەرى، اۆتونوميالى رايوندىق پارتكوم حالىقتى وزەك ەتكەن دامۋ يدەياسىن ىشكەرلەي دايەكتەلەندىرىپ، ٴار ۇلت حالقىنىڭ ٴتۇبىرلى مۇددەسىن قامتاماسىز ەتۋدى ماڭداي الدى ورىنعا قويىپ، حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىزداندىرۋ مەن جاقسارتۋعا كۇش سالىپ، جۇمىستاندىرۋ، وقۋ - اعارتۋ، ەمدەۋ، قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ سياقتى سالالارداعى حالىققا ٴتيىمدى ينجەنەريالارىن پارمەندى ىلگەرىلەتتى، حالىقتىڭ تۇرمىسى ۇزدىكسىز جاقساردى.

شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ، ۇشقارىلىقتى الاستاۋ كۇرەسى حالىقارالىق قوعامنىڭ تاجىريبەلەرىنەن ۇلگى الۋمەن بىرگە، ٴىس جۇزىندىكتى شىعار ٴتۇيىن ەتۋدەن جازباي، ٴار ۇلت حالقىنىڭ ٴتۇبىرلى مۇددەسىن قامتاماسىز ەتۋدى ماڭداي الدى ورىنعا قويىپ، ٴار ٴتۇرلى تەرەڭ قاتپارلى قايشىلىقتاردى تۇبەگەيلى شەشۋدەن باستاپ كىرىسىپ، لاڭكەستىك پەن ۇشقارىلىققا زاڭ بويىنشا سوققى بەرۋدىڭ جانە ونىڭ الدىن الۋدىڭ ٴونىمدى جولدارىنا بەلسەنە ىزدەنىس جاساپ، ٴار ۇلت حالقىنىڭ لاڭكەستىك پەن ۇشقارىلىقتىڭ زاقىمداۋىنا ۇشىراۋىن ەڭ جوعارى شەكتە قامتاماسىز ەتىپ، جۇيەلى تاجىريبە جانە ٴونىمدى ادىستەردى قالىپتاستىردى. قازىر شينجياڭنىڭ قوعامى جاراسىمدى دا ورنىقتى، ەكونوميكاسى ٴۇرتىس دامىدى، حالىق تىنىش ٴومىر، شات - شادىمان تىرشىلىك كەشۋدە، ٴار ۇلت جۇرتشىلىعىنىڭ رۋحاني بەت - بەينەسى دە مۇلدە جاڭارىپ، وسى زامانعى وركەنيەتتى تۇرمىسقا بەلسەنە تالپىنىپ، ٴدىني ۇشقارى يدەيانى سانالى تۇردە تەجەيتىن قوعامدىق راي كۇن سايىن قويۋلاپ، ٴار ۇلت جۇرتشىلىعى بولاشاقتاعى اناعۇرلىم تاماشا تۇرمىسقا تولىق ۇمىتپەن قاراعان، تاريحتاعى ەڭ تاماشا گۇلدەنىپ دامىعان مەزگىلدە تۇر.

الايدا، امەريكاداعى ٴىشىنارا ساياساتپازدار سۇرقيا ماقساتتارىمەن قوس ولشەم قولدانىپ، اق پەن قارانى شاتاستىرىپ، شىندىقتى بۇرمالاپ، قيسىنسىز جازعىرىپ، ەشقانداي نەگىزى جوق، شىندىقتان الشاقتاعان ساندىراق - شاتپاقتاردى جاريالاپ، شينجياڭنىڭ وبرازىن بارىنشا قارالاپ، شينجياڭنىڭ لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋداعى، ۇشقارىلىقتى الاستاۋداعى اسا زور قۇلشىنىستارىن تەرىستەۋگە، شينجياڭنىڭ ادامدىق ۇقىق ىستەرىندە قول جەتكىزگەن اسا زور تابىستارىن تەرىستەۋگە ۇرىندى. مۇنى شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى جۇرتشىلىعى استە قۇپتامايدى، باتىل قارسى تۇرادى. وسى ادامداردىڭ سوزدەرى حالىقارالىق ٴمورال مەن ادامزاتتىڭ ار - ۇجدانىنا اۋىر قايشىلىق جاساعاندىق، ادال نيەتتى جانە ادىلەتتى جاقتايتىن بارلىق ادامدار مۇنان جيرەنەدى، جۇرتقا ٴوزىنىڭ ونىڭ قوس ولشەمى مەن جالعان كەيىپ - كەسپىرىن تاعى ٴبىر رەت ايپاراداي اشىپ كورسەتتى.

شينجياڭنىڭ ٴىسىنىڭ جاقسى - جامان بولۋىندا باسقالاردىڭ ايتقانى ەسەپ ەمەس، قايتا شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقىنىڭ وزدەرىنىڭ ايتقانى ەسەپ، شينجياڭنىڭ جاراسىمدى دا ورنىقتى امالياتىنىڭ ايتقانى ەسەپ، مەن ماقتانىشپەن بىلاي دەيمىن: شينجياڭداعى ٴار ۇلت حالقى ەجەلدەن بەرى ٴدال بۇگىنگىدەي تۇرمىسقا سەنىمدەرى ارتىپ، بولاشاققا تولىق ٴۇمىت ارتىپ كورگەن ەمەس. شينجياڭنىڭ بولاشاعى مەن تاعدىرىنا امەريكانىڭ قوجاڭداپ، سان - ساققا جۇگىرتۋىنىڭ قاجەتى جوق، شينجياڭدى بىلىقتىرۋعا ۇرىنعان ٴارقانداي قاسكۇنەمدىكتىڭ ٴبارى ىسكە اسپايدى!